

Bir kitap nasıl katledilir?

RIFAT N. BALI

Son birkaç yıldır İslami basın gündemini işgal eden konulardan bir tanesi Dönmeler veya son zamanlarda yaygın olarak kullanılan terimle Sabataycılardır. İlgaz Zorlu'nun *Evet, Ben Selanikliyim* (Belge Yayınları, 1999) kitabıyla başlayan ve gelişen bu ilgiden yayın dünyası da kendine düşen payı almak istedi. Nitekim Alâettin Gövsa'nın 1930'lu yıllarda yayımlanmış olduğu *Sabatay Sevi* kitabı önce Turan Kitabevi tarafından Ekim 2000 tarihinde tıpkıbasım olarak, daha sonra Anka Yayınları tarafından Kasım 2000 tarihinde sadeleştirilerek yayımlandı. Ne ki konuyla ilgili en yetkin inceleme olan Gershom Scholem'in ünlü *Sabbatai Sevi: The Mystical Messiah* kitabı (Princeton Üniversitesi Yay., İbrani

Gershom G. Scholem
**Sabatay Sevi: Mesih mi?
Sahte Peygamber mi?**
çev. Selahattin Ayaz
Burak Yayınevi, 2001, 431 s.

ceden çeviren R. J. Zwi Werblowsky) bir yandan hacminden dolayı (dizini ile birlikte 1000 sayfa), diğer yandan çok yoğun bir Yahudi şeriatı bilgisine ve aynı zamanda İbraniçeye vakıf olmayı gerektirdiği için bugüne kadar Türkçeye çevrilememiştir. Ancak Ocak 2001 tarihini taşımamasına rağmen 2000 yılının Aralık ayının son günlerinde Scholem'in bu anısal kitabının Türkçesi yayımlandı.

Scholem kitabını İbraniçe olarak önce 1957 yılında, genişletilmiş yeni baskısını da 1971 yılında yayımladı. İngilizce çeviri 1973 yılında Princeton Üniversitesi tarafından yayımlandı. İbranicenin çok yaygın bir dil olmaması nedeniyle bu kitap dünyada İngilizce tercümesiyle tanındı. Ancak özgün eser İbraniçe olduğundan telif hakları Scholem'e aitti ve onun vefatından sonra esine geçti. Türkçe çeviriyi yayımlayan Burak Yayınevinin kitabın künye bölümüne düşmüş olduğu "bu kitap Princeton Üniversitesi tarafından 1973 yılında basılmıştır. Kitabın Türkiye basımı konusunda Üniversite ile yapılan yazışmalar sonucu, İsrail'de bir adres alınmış, fakat haber ulaştırılmamıştır" kaydı Türkçe çeviri için telif hakları konusunda Scholem'in esinden herhangi bir cevap alınmadığından en basit yola sapılıp telif hakları alınmadan kitabın çevrildiğinin diplomatik bir dille itirafidir.

Bu çevirinin vahim kusurları sadece bu "itiraf"la sınırlı kalmamaktadır. Tercümede esas alınan Scholem'in İngilizce çevirisi, 930 sayfa metin (gravür dahil) + 23 sayfa bibliyografya + 41 sayfa dizin ve bölüm aralarını teşkil eden boş sayfalarla birlikte, toplam 1000 sayfadır. Çeviri ise sadece ve sadece 431 sayfadır. Çeviride ne bibliyografyaya, ne de dipnotlara yer verilmiştir. 930 sayfalık dipnotlu metnin yarısı fazla bulunup atılmış ve 431 sayfalık "özet" bir çeviri kitap yaratılmıştır. Kitabın Türkçe başlığı da başka bir çarpıtma örneğidir. Özgün adının tam çevirisi "Sabatay Sevi: Mistik Mesih" olacakken yayınevi bunu *Sabatay Sevi: Mesih mi? Sahte Peygamber mi?* şeklinde çevirmeyi uygun bulmuştur.

Sonuçta bu kitap Dönmeler meselesinin İslami kesimde yaratmış olduğu ilgiden yararlanmak isteyen, bunun için Türkçe çevirinin telif haklarını satın almak gibi fuzulî yazışmalar gerektiren bir işle vakit kaybetmeyi de göze almak istemeyen bir yayınevinin hacmi ve metnin zorluğu nedeniyle kısa sürede altından kalkılması imkânsız olan bir kitabı sebat ederek kısa zamanda nasıl çevirmiş olduğunun trajikomik ve aynı zamanda ibret verici bir örneğidir. ♦

